

САРІБЕКЯН Ю. А.,
аспірант відділу докторантури
та ад'юнктури
(Національна академія внутрішніх
справ)

УДК 343.985:343.347.5
DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.45>

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОЇ ЛІКУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ НАДАННЯ КОСМЕТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ

Питання незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг дуже гостро постає у сучасному суспільстві. Це пов'язано зі швидким вдосконаленням косметологічної діяльності, а також, зокрема, зі стрімким збільшенням кількості відповідних кримінальних правопорушень, труднощами у частині притягнення винних до відповідальності та проблемами, які виникають під час захисту прав потерпілих осіб. Тенденція до зростання рівня злочинності у сфері косметології спонукає до аналізу зазначеної проблеми та побудови чіткого механізму її вирішення.

У цій роботі ми проаналізували декілька практичних ситуацій, які пов'язані з наданням косметологічних послуг некваліфікованими спеціалістами. У статті досліджено окремі аспекти організації розслідування незаконної лікувальної діяльності у сфері надання косметологічних послуг. Зосереджено увагу на основних проблемах, з якими стикаються правоохоронні органи під час встановлення фактів порушення законодавства та залучення фахівців у сфері косметології.

Необхідно зазначити, що у Єдиному державному реєстрі судових рішень є велика кількість судових рішень, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані з косметологічною діяльністю. Під час аналізу зазначеного реєстру ми розглядали справи, пов'язані виключно з кримінальними правопорушеннями.

У більшості випадків правопорушення у сфері косметології кваліфікують за статтею 140 Кримінального кодексу України «Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником». У роботі ми проаналізували, чи доцільно кваліфікувати такі випадки саме за цією статтею та які норми можна запровадити задля ефективної кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері надання косметологічних послуг.

В Україні вже були зафіксовані випадки, коли після виконаної косметологічної процедури (або під час її проведення) наставала смерть пацієнта. Один із таких злочинів розслідували слідчі Головного управління Національної поліції в Харківській області. Зокрема, цей випадок є одним із тих, що проаналізовані у нашій роботі.

За результатами проведеної роботи ми зробили висновки щодо наявних проблем у сфері незаконної косметології, запропонували окремий механізм розслідування, а також надали певні рекомендації, які допоможуть запобігти скоєнню подібних кримінальних правопорушень у майбутньому.

Ключові слова: *незаконна лікувальна діяльність, косметологічні послуги, розслідування, правоохоронні органи.*

Saribekian Yu. A. Certain aspects of organizing the investigation of illegal medical practices in the provision of cosmetic services

The issue of illegal medical practices in the field of cosmetic services is a pressing concern in modern society. This is due to the rapid advancements in the cosmetic industry, the significant rise in related criminal offenses, the difficulties in holding offenders accountable, and the challenges faced in protecting the rights of the victims. The growing trend of criminal activity in the cosmetic sector prompts the need for analysis of this problem and the development of a clear mechanism for its resolution.

In this paper, we analyzed several practical cases related to the provision of cosmetic services by unqualified specialists. The article explores certain aspects of organizing the investigation of illegal medical activities in the field of cosmetic services. The focus is on the main challenges faced by law enforcement agencies in establishing legal violations and involving experts from the field of cosmetology.

It is important to note that the Unified State Register of Court Decisions contains numerous court rulings that are either directly or indirectly related to cosmetic activities. In our analysis of this register, we specifically reviewed cases associated with criminal offenses.

In most cases, offenses in the field of cosmetology are classified under Article 140 of the Criminal Code of Ukraine, "Improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker." In this paper, we examined whether it is appropriate to qualify such cases under this article and what regulations could be introduced to effectively classify criminal offenses in the provision of cosmetic services.

There have already been documented cases in Ukraine where patients died after or during cosmetic procedures. One such crime was investigated by the Main Department of the National Police in Kharkiv Oblast. This case, among others, is analyzed in our work.

Based on our research, we have drawn conclusions regarding the existing problems in the illegal cosmetic practice sector, proposed a distinct investigation mechanism, and provided specific recommendations that could help prevent such criminal offenses in the future.

Key words: *illegal medical practices, cosmetic services, investigation, law enforcement agencies.*

Вступ. Незаконна лікувальна діяльність у сфері надання косметологічних послуг є актуальною проблемою сучасного суспільства. Стрімке зростання попиту на косметологічні послуги, а також швидкий розвиток та вдосконалення цієї діяльності стимулює появу некваліфікованих працівників, які надають послуги без належної медичної освіти, підготовки та ліцензії. У свою чергу, це створює серйозні ризики для здоров'я клієнтів та ускладнює роботу правоохоронних органів під час розслідування відповідних правопорушень.

Постановка завдання. Мета цієї статті – дослідити особливості організації розслідування незаконної лікувальної діяльності у сфері косметологічних послуг, опираючись на практичний досвід та чинні судові рішення, а також запропонувати окремий механізм розслідування та надати певні рекомендації, які допоможуть запобігти скоєнню подібних кримінальних правопорушень у майбутньому.

Результати дослідження. Проаналізувавши Єдиний державний реєстр судових рішень, ми встановили, що наразі існує велика кількість судових рішень, пов'язаних з косметологічною діяльністю. З метою встановлення актуальних проблем пропонуємо розглянути деякі справи.

Так, слідчі Головного управління Національної поліції в Харківській області розслідують факт настання смерті внаслідок неякісно наданих косметологічних послуг. 16 березня 2024 року потерпіла звернулася до косметологічної клініки для проведення лазерного лі полізу. Необхідно зауважити, що ця процедура вимагає введення місцевої анестезії. Відповідно до чинних вимог та правил перед веденням анестезії косметологу необхідно

було розрахувати дозу анестетика, відштовхуючись від характеристик потерпілої. Однак, у цьому випадку косметолог не виконав цієї вимоги, що призвело до перевищення дози анестетика в 15 разів.

Після введення місцевої анестезії стан пацієнтки різко погіршився та вона почала скаржитися на погане самопочуття. У свою чергу, косметолог не звернув на це належної уваги. Після цього жінка залишилася без нагляду на 15 хвилин, під час яких у неї з'явилися серйозні симптоми – галюцинації, судоми, задуха. Лише коли вона втратила свідомість, їй почали вводити протиалергійні препарати, але викликати швидку допомогу все ж таки зволікали. На жаль, потерпіла особа померла дорогою до лікарні.

Згідно з висновками судово-медичної експертизи причиною смерті стало гостре отруєння анестетиком через перевищення дози. 04 жовтня слідчим слідчого управління Головного управління Національної поліції в Харківській області під процесуальним керівництвом Харківської обласної прокуратури та оперативним супроводом Харківського управління внутрішньої безпеки Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України 33-річній косметологині повідомили про підозру за частиною 1 статті 119 («Вбивство через необережність») Кримінального кодексу України [1].

Під час аналізу розслідування зазначеного кримінального правопорушення в Єдиному державному реєстрі судових рішень встановлені ухвали Київського районного суду міста Харкова. Згідно з першою ухвалою було погоджено клопотання про арешт майна підозрюваної особи [2]. Відповідно до другої ухвали до підозрюваної особи застосований запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання [3].

Крім того, у ході розслідування також було встановлено, що підозрювана особа не має закінченої медичної освіти та відповідної кваліфікації на проведення анестезії. Як бачимо, випадки незаконної косметології з кожним роком стають частіше, а одна з головних причин – відсутність відповідної освіти та кваліфікації у спеціалістів. Вищезазначений злочин кваліфікували як вбивство через необережність. Проте постає питання, чи можна вважати, що тут було місце необережності, якщо особа завідомо усвідомлюючи ризики некваліфікованої роботи виконала процедуру без дотримання необхідних вимог? На нашу думку, діяльність косметологів сьогодні потребує додаткового контролю, адже безкарність осіб за роботу у косметологічній сфері без медичної освіти спонукає «недофахівців» надавати все більше неякісних послуг та ризикувати здоров'ям та життям пацієнтів.

Як ми вже зазначали, в реєстрі зустрічається не одна справа, пов'язана з косметологічною діяльністю, тому пропонуємо проаналізувати наступну ситуацію.

Було встановлено, що до Приморського районного суду міста Одеси звернулися слідчі з клопотанням про тимчасовий доступ до речей та документів, що містить охоронювану законом таємницю.

Відповідно до клопотання 11 червня 2024 року до чергової частини відділу поліції надійшла заява від громадянки щодо прийняття заходів правового характеру до невстановлених медичних працівників приватного косметологічного кабінету. Зазначені працівники 13 травня 2024 року, проводячи обкалування ін'єкціями, внаслідок неналежного виконання професійних обов'язків, своїми діями призвели до тяжких наслідків.

За даним фактом слідчим внесені відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 140 Кримінального кодексу України («Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником»). Цей випадок не єдиний, коли за фактом вчинення неякісних косметологічних послуг, що призвели до тяжких наслідків, правоохоронні органи опираються саме на статтю 140 Кримінального кодексу України.

Під час проведення досудового розслідування 12 червня 2024 року громадянку визнано потерпілою, а також був проведений допит потерпілої. Під час допиту були встановлені наступні обставини: особа звернулася до лікаря-косметолога, якого знайшла через соціальну мережу «Instagram», та записалась на прийом з метою проходження ін'єкційної процедури обличчя гіалуроновою кислотою (під час процедури був застосований такий препарат як гіалуроновий філер «Філер Auralya 3 Deep»).

Усі медикаменти, препарати та інструменти були розпаковані в присутності потерпілої особи, після чого процедуру розпочав лікар-тренер, ввівши ін'єкцію в праву сторону обличчя. Надалі процедуру продовжив лікар-стажер, ввівши ін'єкцію в ліву сторону обличчя. Уже під час проведення процедури потерпілій стало зле, що призвело до втрати свідомості. Прийшовши до тями, потерпіла розраховалась та покинула медичний заклад.

Через тиждень після проведення ін'єкційних процедур потерпіла особа помітила, що на ділянках, де був введений гіалуроновий філер, з'явилися набряки, почервоніння, а також температура тіла почала підвищуватись. Виявивши перші симптоми потерпіла знову звернулася до косметолога, яка, у свою чергу, повідомила, що зазначена реакція організму є нормальною після проведення відповідної процедури. Всупереч заявам косметолога, протягом певного проміжку часу, стан потерпілої особи тільки погіршувався.

Проаналізувавши судові рішення, ми встановили, що у ході розслідування у слідчого виникла необхідність в отриманні документів, які допомогли б отримати додаткову доказову інформацію та дозволили б, шляхом їх дослідження, встановити винну особу.

У результаті суд частково задовольнив клопотання слідчого про тимчасовий доступ до речей та документів, що містять охоронювану законом таємницю, а саме: був наданий дозвіл на тимчасовий доступ до речей та документів із можливістю вилучення документації, яка становить охоронювану законом таємницю та перебуває у володінні косметологічного закладу (оригінали усієї медичної документації, що стосується звернення до медичного закладу потерпілої), з подальшим поверненням до клініки [4].

Отже, за результатами нашого дослідження було встановлено, що значну кількість кримінальних правопорушень, пов'язаних з косметологічною діяльністю, кваліфікують саме за статтею 140 Кримінального кодексу України «Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником». Проте виникає наступне питання: чи буде ця стаття охоплювати випадки, коли особа, яка виконала неякісні косметологічні послуги, не є медичним або фармацевтичним працівником? А також кого можна вважати медичним або фармацевтичним працівником? Оскільки однією з головних умов такої роботи є наявність відповідної освіти, але наразі значна частина косметологів виконують роботу, не маючи медичної освіти та кваліфікації. Головне питання – чи відповідає косметолог, який не має медичної освіти та кваліфікації, вимогам суб'єкта, передбаченого статтею 140?

Висновки. На нашу думку, для того, щоб уникнути всіх труднощів кваліфікації та побудувати чіткий механізм притягнення винних до відповідальності, необхідно запровадити окрему статтю, яка буде регулювати виключно косметологічну діяльність.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що чинне кримінальне законодавство потребує відокремлення кримінальних правопорушень у сфері косметології від інших кримінальних правопорушень. Необхідно створити нову норму та запровадити статтю до Кримінального кодексу України, яка буде регламентувати діяльність косметологів та косметологічних закладів.

Зокрема, на нашу думку, за надання косметологічних послуг особою, яка не має медичної освіти та відповідної кваліфікації, має бути передбачена кримінальна відповідальність, оскільки така діяльність загрожує життю та здоров'ю потенційних клієнтів (пацієнтів).

Список використаних джерел:

1. У Харкові слідчі повідомили про підозру косметологу, яка з необережності вбила свою пацієнтку. Головне управління Національної поліції в Харківській області. URL: <https://hk.npu.gov.ua/news/u-kharkovi-slidchi-povidomyly-pro-pidozru-kosmetolohu-iakaz-neoberezhnosti-vbyla-svoiu-patsientku> (дата звернення: 22.10.2024)
2. Київський районний суд міста Харкова, 07 жовтня 2024 року, 953/2628/24 (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122116768>
3. Київський районний суд міста Харкова, 09 жовтня 2024 року, 953/2628/24 (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122179778>
4. Приморський районний суд міста Одеси, 25 липня 2024 року, 522/12195/24 (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120596599>

